

Київський столичний університет імені Бориса Грінченка
Факультет педагогічної освіти
Кафедра освітології та психолого-педагогічних наук

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Проректор з науково-педагогічної та
навчальної роботи

Олексій ЖИЛЬЦОВ

_____ 2024 р.

**ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ/ПСИХОЛОГО-ПЕДАГОГІЧНОЇ
ПРАКТИКИ**

Педагогічна компонента

для студентів

спеціальності 035 Філологія
освітнього рівня першого (бакалаврського)
освітньої програми 035.01.01 Українська мова та література

КИЇВСЬКИЙ СТОЛИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ БОРИСА ГРІНЧЕНКА Код ЄДРПОУ 45207965	
Програма № <u>3431/24</u>	
Начальник відділу моніторингу якості освіти	
<u>ЖС</u> (підпис)	(прізвище, ініціали)
« <u> </u> »	» <u>2024</u> »

Київ – 2024

Розробники:

Козир Маргарита Валентинівна, кандидат педагогічних наук, доцент, доцент кафедри освітології та психолого-педагогічних наук Факультету педагогічної освіти Київського столичного університету імені Бориса Грінченка.

Михалюк Алла Михайлівна, кандидат педагогічних наук, доцент кафедри освітології та психолого-педагогічних наук Факультету педагогічної освіти Київського столичного університету імені Бориса Грінченка.

Вінтонів Михайло Олексійович, доктор педагогічних наук, професор, завідувач кафедри української мови Факультету української філології, культури і мистецтва Київського столичного університету імені Бориса Грінченка.

Косачевич Олена Семенівна, директор школи I-III ступенів №231 Оболонського району міста Києва.

Викладач:

Козир Маргарита Валентинівна, кандидат педагогічних наук, доцент, доцент кафедри освітології та психолого-педагогічних наук Факультету педагогічної освіти Київського столичного університету імені Бориса Грінченка.

Програму практики розглянуто і затверджено на засіданні вченої ради факультету педагогічної освіти

Протокол від ____ . ____ . 2024 р. № ____

Секретар _____ Наталія ГОЛОТА
(підпис)

Програму практики розглянуто і затверджено на засіданні кафедри освітології та психолого-педагогічних наук

Протокол від 07.02.2024 р. № 2

Завідувач кафедри Людмила ХОРУЖА

Програму практики погоджено з гарантом освітньо-професійної програми 035.01.01 Українська мова та література

Гарант освітньо-професійної програми Михайло ВІНТОНІВ

Програму практики перевірено

Заступник декана _____ Леся КУЗЕМКО
(підпис)

____ . ____ . 2024 р.

Пролонговано

на 20__ / 20__ _____, «__» _____ 20__ р. , протокол № ____
(підпис) (ПП)

на 20__ / 20__ _____, «__» _____ 20__ р. , протокол № ____
(підпис) (ПП)

на 20__ / 20__ _____, «__» _____ 20__ р. , протокол № ____
(підпис) (ПП)

Розробники:

Козир Маргарита Валентинівна, кандидат педагогічних наук, доцент, доцент кафедри освітології та психолого-педагогічних наук Факультету педагогічної освіти Київського столичного університету імені Бориса Грінченка.

Михалюк Алла Михайлівна, кандидат педагогічних наук, доцент кафедри освітології та психолого-педагогічних наук Факультету педагогічної освіти Київського столичного університету імені Бориса Грінченка.

Вінтонів Михайло Олексійович, доктор педагогічних наук, професор, завідувач кафедри української мови Факультету української філології, культури і мистецтва Київського столичного університету імені Бориса Грінченка.

Косачевич Олена Семенівна, директор школи I-III ступенів №231 Оболонського району міста Києва.

Викладач:

Козир Маргарита Валентинівна, кандидат педагогічних наук, доцент, доцент кафедри освітології та психолого-педагогічних наук Факультету педагогічної освіти Київського столичного університету імені Бориса Грінченка.

Програму практики розглянуто і затверджено на засіданні вченої ради факультету педагогічної освіти

Протокол від ____ . ____ . 2024 р. № ____

Секретар _____ Наталія ГОЛОТА

(підпис)

Програму практики розглянуто і затверджено на засіданні кафедри освітології та психолого-педагогічних наук

Протокол від 07.02.2024 р. № 2

Завідувач кафедри _____ Людмила ХОРУЖА

Програму практики погоджено з гарантом освітньо-професійної програми 035.01.01 Українська мова та література

Гарант освітньо-професійної програми _____ Михайло ВІНТОНІВ

Програму практики перевірено
Заступник декана _____ Леся КУЗЕМКО

____ . ____ . 2024 р.

Пролонговано

на 20 ____ /20 ____ _____, « ____ » _____ 20 ____ р. , протокол № ____
(підпис) (ППП)

на 20 ____ /20 ____ _____, « ____ » _____ 20 ____ р. , протокол № ____
(підпис) (ППП)

на 20 ____ /20 ____ _____, « ____ » _____ 20 ____ р. , протокол № ____
(підпис) (ППП)

1. Опис практики

Найменування показників	Характеристика практики за формами навчання	
	денна	заочна
Навчальна «Психолого-педагогічна практика»		
Вид практики	обов'язкова	
Курс	II	II
Семестр	4	4
Обсяг кредитів	1,5	1,5
Обсяг годин, в тому числі:	45	45
Форма контролю	залік	залік

2. Бази практики.

Відповідно до Положення про проведення практики студентів Київського університету імені Бориса Грінченка, введеного в дію наказом №755 від 30.11.2023 року та з метою закріплення теоретичних знань, які були отримані в процесі навчання, формування професійного вміння приймати самостійні рішення в певних виробничих умовах, оволодіння сучасними методами, формами організації знаряддям праці в галузі майбутньої спеціальності, скоригувати завдання з урахуванням змішаного формату проходження практики в бік формування завдань на розроблення діагностичного інструментарію, дидактичних матеріалів, створення конспектів аналізів офлайн- і онлайн-уроків, а також інтерактивних занять з урахуванням повітряних тривог тощо. Базами для проходження практики є заклади загальної середньої освіти міста Києва, однак за умови продовження дистанційної форми навчання організації освітнього процесу для здобувачів вищої освіти проходження практики здійснюватиметься у дистанційній формі.

Перелік шкіл – баз практики:

школа I-III ступенів №252 із поглибленим вивченням української мови ім.

В. Симоненка;

школа I-III ступенів №225;

школа I-III ступенів №231;

гімназія №194 «Перспектива».

3. Мета й завдання практики

Мета практики: ознайомлення студентів зі специфікою майбутнього фаху, придбання первинних професійних умінь та навичок, систематизація набутих студентами теоретичних знань, вироблення умінь та навичок застосовувати їх на практиці, формування готовності студентів до організації і здійснення освітньої роботи в учнівському колективі (у форматі змішаного навчання).

Завдання практики:

- розвиток стійкого інтересу до майбутньої професії;
- розвиток потреби у самовираженні студентів у освітньому процесі;
- розвиток у студентів здатності до міжособистісного спілкування, емоційної стабільності, толерантності, креативності, любові до дітей;
- поглиблення, систематизація і збагачення професійних знань студентів;

- розвиток у студентів здатності розв'язувати різноманітні освітні та науково-методичні завдання з урахуванням вікових та індивідуально-типологічних особливостей школярів;
- розвиток педагогічної спостережливості та педагогічного такту;
- розвиток здатності до вивчення і узагальнення позитивного педагогічного досвіду вчителя.
- формування таких загальних і фахових компетентностей:
 - ЗК 3 Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово.
 - ЗК 4 Здатність бути критичним і самокритичним.
 - ЗК 5 Здатність учитися й оволодівати сучасними знаннями.
 - ЗК 6 Здатність до пошуку, опрацювання та аналізу інформації з різних джерел.
 - ЗК 7 Уміння виявляти, ставити та вирішувати проблеми.
 - ЗК 8 Здатність працювати в команді та автономно.
 - ЗК 10 Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу
 - ЗК 11 Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях
 - ЗК 12 Навички використання інформаційних і комунікаційних технологій
 - ЗК 13 Здатність проведення досліджень на належному рівні.
 - ФК 2 Здатність використовувати в професійній діяльності знання про мову як особливу знакову систему, її природу, функції, рівні.
 - ФК 3 Здатність використовувати в професійній діяльності знання з теорії та історії української мови.
 - ФК 8 Здатність вільно оперувати спеціальною термінологією для розв'язання професійних завдань.
 - ФК 9 Усвідомлення засад і технологій створення текстів різних жанрів і стилів державною мовою.
 - ФК 19 Методична і психолого-педагогічна компетенція: знання закономірностей розвитку особистості, формування психічних процесів пам'яті, мислення, уяви, почуттів і психічних основ вивчення мови; комунікативно-педагогічна взаємодія для різних вікових груп, використання й передача знань для навчання української мови та літератури

4. Результати проходження практики

Внаслідок опанування змісту навчальної (педагогічної) практики у студентів формуються такі навчальні та фахові компетентності:

ПРН 1 Вільно спілкуватися з професійних питань із фахівцями та нефахівцями державною мовою усно й письмово, використовувати їх для організації ефективної міжкультурної комунікації.

ПРН 2 Ефективно працювати з інформацією: добирати необхідну інформацію з різних джерел, зокрема з фахової літератури та електронних баз, критично аналізувати й інтерпретувати її, впорядковувати, класифікувати й систематизувати.

ПРН 3 Організувати процес свого навчання й самоосвіти.

ПРН 4 Знати й розуміти фундаментальні принципи буття людини, природи, суспільства.

ПРН 5 Співпрацювати з колегами, представниками інших культур та релігій, прибічниками різних політичних поглядів тощо.

ПРН 6 Оптимально використовувати інформаційні й комунікаційні технології для вирішення складних спеціалізованих задач і проблем професійної діяльності.

ПРН 17 Збирати, аналізувати, систематизувати й інтерпретувати факти мови й мовлення й використовувати їх для розв'язання складних задач і проблем у спеціалізованих сферах професійної діяльності та/або навчання.

ПРН 18 Мати навички управління комплексними діями або проєктами у розв'язанні складних проблем у професійній діяльності в галузі обраної філологічної спеціалізації та нести відповідальність за прийняття рішень у непередбачуваних умовах (під час швидкого переходу з одного формату навчання в інший).

ПРН 22 Вдало застосовувати в ході практики педагогічні теорії та володіти практичними навичками проєктування, конструювання, моделювання освітнього процесу закладу загальної середньої освіти, складати різні види планів для організації процесу вивчення української мови та літератури, враховувати психолого-педагогічні основи навчального процесу у закладах та специфіку професійної педагогічної діяльності.

5. Структура практики

Студент-практикант зобов'язаний:

- Взяти участь в установчому семінарі та звіті з практики.
- Своєчасно та якісно виконувати всі види завдань, які передбачені програмою практики й відповідними інструкціями.
- Організовувати власну діяльність відповідно до нормативно-правових вимог, що регламентують освітній процес ЗВО.
- Своєчасно здати звітну документацію керівникові практики.

Студент-практикант має право:

- Отримувати консультації стосовно практики від керівника з кафедри освітології та психолого-педагогічних наук.
- Вносити пропозиції щодо вдосконалення напрямів підготовки студентів до практики, її організації та проведення тощо.

6. Зміст (завдання) практики

1. Відвідати не менше чотирьох уроків у школі, яка є базою практики. Проаналізувати за схемою 2офлайн-уроки: 1 з української мови / 1 з української літератури в 5-11 класах.
2. У випадку повітряної тривоги (якщо обраний для спостереження урок буде скасовано), проаналізувати за схемою 3 відео-уроки: 2 з української мови / 1 з української літератури (на вибір) для 5-11 класів у Всеукраїнській школі-онлайн.
3. Підготувати есе на тему: «Сучасний урок української мови / української літератури очима студентів-грінченківців» (на вибір).
4. Підготувати відео- або фотоколажі (груповий проєкт на 3-4 особи) за підсумками практики на тему «Кожна дитина - унікальна».

7. Контроль навчальних досягнень

Після закінчення практики студенти спеціальності «Українська мова та література» мають підготувати такі звітні матеріали:

- **Щоденник педагогічних спостережень.** У щоденнику студент фіксує результати спостережень, аналізує їх, висвітлює зміст роботи (Додаток А).
- **Спостереження не менше чотирьох уроків; письмовий аналіз 2 офлайн-уроки: 1 з української мови/1 з української літератури в 5-11 класах(у випадку повітряних тривог - 3 відео-уроки української мови /української літератури (на вибір) з 5-11 класи у Всеукраїнській школі-онлайн(Додаток Б).**
- **Есе на тему «Сучасний урок української мови / української літератури очима студентів-грінченківців» (за вибором) (Додаток В);**
- **відео- або фотоколажі (груповий проєкт на 3-4 особи) за підсумками практики на тему «Кожна дитина - унікальна».**

Оцінювання результатів проходження практики студентів є середньозваженим і здійснюється за двома компонентами (педагогічною та психологічною) за стобальною шкалою (таблиця 1) відповідно до критеріїв оцінювання виконаних робіт (таблиця 2).

Таблиця 1

Порядок переведення рейтингових показників успішності у європейські оцінки ECTS

Підсумкова кількість балів (max – 100)	Оцінка за 4-бальною шкалою	Оцінка за шкалою ECTS
1 – 34	«незадовільно» (з обов'язковим повторним курсом)	F
35 – 59	«незадовільно» (з можливістю повторного складання)	FX
60 – 68	«достатньо»	E
69 – 74	«задовільно»	D
75 – 81	«добре»	C
82 – 89	«дуже добре»	B
90 – 100	«відмінно»	A

Таблиця 2

Критерії оцінювання практики

Завдання практики	Кількість балів
1. Щоденник педагогічних спостережень	0-20
2. Спостереження та аналіз 3 відео-уроки	0-30
3. Есе на тему «Сучасний урок української мови / української літератури очима студентів-грінченківців»	0-30
4. відео- або фотоколажі (груповий проєкт на 3-4 особи)за підсумками практики	0-20
Усього (максимальна кількість балів)	100

8. Рекомендовані джерела

- Всеукраїнська школа онлайн. Режим доступу: <https://lms.e-school.net.ua/>
- Всеукраїнська школа онлайн: українська мова. Режим доступу: https://lms.e-school.net.ua/course_category/ukrayinska-mova/
- Всеукраїнська школа онлайн: українська література. Режим доступу: https://lms.e-school.net.ua/course_category/ukrayinska-literatura/
- Методичні рекомендації з розроблення програм практики здобувачів вищої освіти (нова редакція): Режим доступу: https://kubg.edu.ua/images/stories/Departaments/vdd/documenty/rozdil_10/na_kaz_755_30.11.23.pdf
- Як писати есе: корисні поради. Режим доступу: <https://zno.if.ua/?p=985>

9. Додаткові ресурси

Додаток А

Рекомендації щодо оформлення щоденника студента-практиканта

У щоденнику студенти фіксують власні психолого-педагогічні спостереження за окремими учнями та колективом класу, власні зауваження та оцінку онлайн-уроків, зауваження вчителів.

Шаблон оформлення титульної сторінки

ЩОДЕННИК НАВЧАЛЬНОЇ / ПСИХОЛОГО-ПЕДАГОГІЧНОЇ ПРАКТИКИ

Студента-практиканта (ПБ) _____

Назва структурного підрозділу (назва факультету) _____

Спеціальність _____

Курс _____ Група _____

Керівник відкафедри освітології та психолого-педагогічних наук: Козир М.В.

Термін проходження практики _____

Додаток Б

СХЕМА СПОСТЕРЕЖЕННЯ ТА АНАЛІЗУ ВІДЕОУРОКУ

Загальні відомості про урок

Дата _____ Предмет _____ Клас _____

Тема уроку _____

Мета уроку: навчальна _____

виховна _____

розвивальна _____

Тип уроку _____

Формат уроку: _____

Режим доступу: _____

ХІД і ЗМІСТ УРОКУ

	ХАРАКТЕРИСТИКА
Початок уроку	своєчасний початок уроку, наявність організаційного моменту, налаштування учнів на роботу, організація уваги і готовності учнів до роботи,
Санітарно-гігієнічні умови проведення уроку	дотримання гігієнічних вимог (повітряного, теплового, світлового режимів тощо).
Дотримання загальнопедагогічних вимог щодо уроку:	дидактичних, виховних, розвивальних, психолого-фізіологічних, дотримання вимог безпеки.
Тип уроку	урок засвоєння нових знань, урок формування нових умінь і навичок, комбінований урок та ін..
Формат уроку	Онлайн-, офлайн-
Зміст уроку, завдання уроку	відповідність теми уроку навчальній програмі; наявність чіткого, логічного плану уроку; зв'язок уроку з життям і досвідом учнів; доцільний відбір навчального матеріалу
Використання різноманітних методів та прийомів навчання	за джерелом знань (словесні, наочні, практичні), за рівнем самостійної навчальної діяльності (проблемний виклад, проблемні ситуації, дослідницький метод), інтерактивні методи.
Продуктивність та різноманітність видів навчально-пізнавальної діяльності учнів	індивідуальної, парної, групової, колективної тощо.
Раціональність і ефективність засобів навчання	слово вчителя, особистий приклад учителя, різні види наочності тощо.
Формування пізнавального інтересу учнів на уроці	створення проблемних ситуацій, навчальні дискусії, ефект здивування, емоційність тощо.
Реалізація на уроці основних складових виховання	розумового, морального, фізичного, трудового, естетичного, екологічного, правового.
Раціональність та ефективність методів і прийомів контролю результатів оволодіння навчальним матеріалом	педагогічне спостереження, контрольні випробування, тестова перевірка, практична перевірка тощо.
Обґрунтоване та мотивоване оцінювання навчальної діяльності учнів	відповідно до критеріїв оцінювання з навчального предмету за 12-бальною системою.
Поведінка вчителя на уроці	вміння організувати навчальну діяльність учнів, забезпечити трудову дисципліну; уміння розподіляти та зосереджувати увагу, діяти у публічній ситуації; уміння активного слухання; комунікативні вміння;

	володіння педагогічним тактом; володіння педагогічною технікою; культура педагогічного спілкування; толерантність; культура педагогічного мовлення; темп роботи; стиль і тон роботи (жвавий, рішучий, повільний, байдужий); спостережливість, винахідливість, емоційність
Завершення уроку	підсумок уроку, мотивоване виставлення оцінок, повідомлення домашнього завдання, проведення інструктажу щодо його виконання
Результат уроку	досягнення мети; виконання плану уроку; освітнє, виховне, розвивальне значення уроку.

Висновки: _____

Результати педагогічних спостережень: _____

Додаток В

Правила оформлення есе:

1. Текст набирається на комп'ютері (TimesNewRoman 14, полуторний інтервал).
2. Обсяг роботи – 4000-6000 тисяч знаків (без пробілів) або 3-5 сторінок.
3. На першому аркуші необхідно обов'язково вказати назву есе, прізвище, ім'я й групу автора.
4. Наприкінці роботи необхідно навести список використаної літератури, посилання на веб-сайти та інші джерела інформації.

Також при оцінюванні есе враховується:

- Демонстрація здатності розуміти, оцінювати та встановлювати зв'язки між ключовими моментами проблем та запитань;
- Вміння диференціювати протилежні підходи та моделі, застосовуючи їх до емпіричного матеріалу або дискусії з принципів питань, діапазон інформаційного простору;
- Вміння критично та незалежно оцінити наявні дані, точку зору, позицію, аргументи;
- Демонстрація здатності до застосування аналітичних підходів, моделей;
- Самостійність виконання роботи,
- Наявність у тексті авторської позиції з обраної теми,
- Уміле використання прийомів порівняння й узагальнення для узагальнення взаємозв'язку понять і явищ,
- Дотримання есеїстичного стилю, лексичних і граматичних норм літературної мови

Довідкові матеріали:

Есе - твір-міркування невеликого обсягу з вільною композицією, що виражає індивідуальні міркування студента з конкретного питання, проблеми й свідомо не претендує на повноту й вичерпне трактування теми.

Есе передбачає вираження студентом своєї точки зору, особистої суб'єктивної оцінки предмета міркування, вміння аналізувати, інтерпретувати інформацію, формулювати висновки і давати власну оцінку, дає можливість нестандартного (творчого), оригінального висвітлення матеріалу. Це також вільний стиль з можливими елементами імпровізації. Завданням есе, *на відміну від розповіді*, є інформація або пояснення, а не драматичне зображення або переказ якої-небудь життєвої ситуації. Есе досягає своєї мети за допомогою прямого авторського вислову, для чого не вимагається створення ні вигаданих персонажів, ні сюжету, що пов'язує їх. Це твір, який базується на творчому підході людини до розкриття поставленої в початковому тексті завдання, яке необхідно підтверджувати аргументами і фактами.

Характерною особливістю есе є його «адресність»: есе спрямоване на підготовленого читача. Тим самим така «адресність» дозволяє студенту зосередити увагу на розкритті нового змісту. До ознак академічного есе належать *персоналізація, критичність* (головна мета – виразити власну думку, наводячи переконливі аргументи), *точність, ясність, багатство думки, логічність викладу думок, формальність, вживання термінів* замість загальноживаних слів, наявність *безособових конструкцій, пасивного стану, авторського «я»* замість «ми».

Структура есе.

Побудова есе – це розкриття теми, що засновано на класичній системі доказів.

For&AgainstEssays

Есе «За і Проти» – в даному типі есе основним завданням стоїть розглянути дві існуючі точки зору. Важливо об'єктивно оцінити обидві позиції і висловити своє розуміння кожної зі сторін.

Структура:

- 1) Введення (тут важливо охарактеризувати тему, про яку йтиме мова, не висловлюючи свою власну думку).
- 2) Основна частина (тут важливо висловити аргументи «за» та «проти», навести приклади і докази). Рекомендуємо поділити основну частину на два абзаци: один – «за», та один «проти».
- 3) Висновок (в даному розділі ви підводите підсумки і додаєте все перелічене вище).

OpinionEssays

«Особиста думка» – в даному типі есе важливо не лише висловити свою позицію щодо тієї чи іншої проблеми, але й розглянути проблему з різних точок зору, наводячи переконливі аргументи на підтримку своєї думки.

Структура:

- 1) Введення (тут важливо вказати питання, яке розглядатиметься, а також Вашу позицію щодо нього).
- 2) Основна частина (важливо вказати думки, протилежні Вашій, пояснити, чому вони мають право на існування, а також навести аргументи на користь Вашої думки).
- 3) Висновок (в даному розділі Ви ще раз висловлюєте свою точку зору іншими словами).

Solutionstoproblems

В есе «Вирішення питань» важливо поставити певну глобальну проблему, потім розглянути шляхи її вирішення.

Структура:

- 1) Введення (тут Ви заявляєте про проблему).
- 2) Основна частина (важливо показати можливі шляхи вирішення проблеми і її наслідки).
- 3) Висновок (в даному розділі Ви висловлюєте свою власну думку про вирішення проблеми).

[Простір академічної творчості: або як написати есе](#)

Як НЕ слід писати есе

НЕ вносьте в есе інформацію, яка не підтверджує вашу думку.

НЕ треба писати особисту біографію, детальні подробиці вашого життя.

НЕ бійтесь починати спочатку, якщо вже написана робота не відповідає на питання есе.

НЕ намагайтеся злякати всіх надзвичайним словниковим запасом.

НЕ використовуйте загальний набір банальних фраз та тверджень.

НЕ перебільшуйте.

НЕ будуйте роботу лише на простих реченнях.

НЕ використовуйте цитати без імені автора.

НЕ здавайте роботу, не перевіривши її на плагіат